

Utredningar avseende vissa skador och dödsfall – Ds 2017:47

Sammanfattning

- SKL är positiv till förslaget i sin helhet och tillstryker utvidgningen av utredningsverksamheten till att omfatta fler fall än där barn eller vuxna avlidit
- SKL anser att förslaget möjliggör ett större kunskapsunderlag i ett systematiskt förbättringsarbete
- SKL anser att det behövs förtydligande i närståendebegreppet
- SKL anser att det behövs förtydliganden i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och vad det innebär att biträda utredningsmyndigheten
- SKL anser att förslaget ska regleras i enlighet med finansieringsprincipen
- SKL ser att det behövs mer nationellt stöd till huvudmännen för arbete med risk-och händelseanalyser

Förbundets ställningstagande

SKL anser att förslaget i sin helhet är positivt då det gäller att utvidga utredningsverksamheten för att få bättre kunskapsunderlag. Regeringen har uppmärksammat på att det finns vissa svårigheter med lagstiftningen som reglerar utredningsverksamheten enligt lagen (2007:606) om utredningar avseende vissa dödsfall, förkortad LUD. I promemorian ges förslag till de författningsändringar som behövs för att göra utredningsverksamheten enligt LUD mer effektiv och ändamålsenlig.

SKL delar promemorians uppfattning om att utredningsverksamheten ska utökas till att gälla fler fall än där barn och vuxna avlidit. Fall där barn utsatts för grov misshandel ska utredas och för både barn och vuxna ska försök, förberedelse till stämpling till mord eller dråp utredas. Det möjliggör ett större kunskapsunderlag för att kunna utveckla det förebyggande arbete i fråga om barn som far illa och vuxna som behöver skydd eller stöd. SKL anser att det tidiga och preventiva arbetet är en central fråga och arbetar bland annat med att stärka socialtjänstens möjligheter att kunna komma in i ett tidigare stadium för kunna nå flera barn och unga och deras familjer.

SKL instämmer i att det primära syftet med utredningarna är att få ett underlag i ett systematiskt förbättringsarbete och inte fokusera på att leta efter fel.

Vidare anser SKL att utöver rapporten som ska lämnas till regeringen vartannat år är det viktigt att underlaget även återkopplas till kommuner och landsting så tidigt som möjligt för att de ska kunna använda det som en del i det egna förbättringsarbetet.

I följande förslag har SKL några ytterligare synpunkter:

Närstående rekvisit

I promemorian görs bedömningen att det är tillräckligt att utredningsverksamheten omfattas av närstående enligt den mening som avses i brottsbalken. SKL ser dock att begreppet ”fast relation” behöver förtydligas för att det ska vara tydligt vilka fall som omfattas i närståendebegreppet. Exempelvis tonåringar ”som sällskapat med varandra” under längre tid men som bor hos sina föräldrar ska också betraktas som närstående i lagens mening. Forskningen visar att våld mellan unga är betydligt mer omfattande än våldet mellan vuxna. Att inkludera även dessa fall i utredningsverksamheten och synliggöra händelseförloppet tror SKL är ett viktigt perspektiv i arbetet mot våld i nära relationer och för att kvaliteten i arbetet mot våld ska höjas.

Sekretess

I promemorian föreslås nya bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (OSL) som SKL anser behöver tydliggöras. Det är svårt att utläsa vad skillnaden i ändringarna innebär och det kan ifrågasättas varför ändringarna nödvändiga. SKL anser att det kan räcka med att ange vilken sekretess som gäller för utredningsmyndigheten och sedan för de myndigheter som biträder utredningsmyndigheten.

Vidare anser SKL att det behövs förtydligande gällande förslaget om att utredningsmyndigheten får anlita experter och sakkunniga för att biträda i utredningsverksamheten. Det behövs mer utförliga förarbeten som ger tydliga exempel på vilka myndigheter som kan vara berörda och när det kan komma ifråga. Vad innebär det till exempel att biträda utredningsmyndigheten? Här kan man jämföra med 18:3 OSL som gäller förundersökningar. Att sekretessen förs över i vissa fall står där klart, men när det sker är ganska oklart och leder till svåra gränsdragningsproblem hos socialtjänsten. I de fallen kan det t.ex. hända att nya uppgifter inkommer från polisen som kan vara av sådan karaktär att de kan behöva agera utifrån ett barns behov av skydd. I dessa fall är det mycket viktigt att veta om uppgiften omfattas av förundersökningssekretessen eller om socialtjänsten kan gå vidare med uppgiften och prata med vårdnadshavarna eller barnet.

Konsekvenser för kommuner och landsting

I promemorian görs bedömningen att föreslagna förändringar inte kommer medföra

annat än marginella kostnadsökningar för kommuner och landsting. Även om myndigheter och yrkesverksamma redan är skyldiga att lämna de uppgifter som behövs för en utredning enligt LUD kan en utökad utredningsverksamhet innebära visst merarbete för kommuner, landsting och regioner. SKL anser att förslagen ska regleras i enlighet med finansieringsprincipen.

Finansieringsprincipen omfattar statligt beslutade obligatoriska åtgärder som direkt tar sikte på kommunal verksamhet. Principens innebörd är att kommuner och landsting inte ska behöva höja skatten eller prioritera om annan verksamhet för att finansiera statliga beslut. Vid införande av nya uppgifter gäller finansieringsprincipen och uppgifterna ska kostnadsberäknas från botten (dvs även för de kommuner och landsting som eventuellt redan utför den uppgift som blir obligatorisk). Regleringar i enlighet med finansieringsprincipen gäller även ”marginella kostnadsökningar”. Det är därför viktigt att en konsekvensanalys tas fram som regleringen ska baseras på.

SKL vill vidare framhålla vikten av att kommuner och landsting även fortsätter att göra sina egna händelseanalyser inom sin verksamhet. SKL arrangerar utbildningar som stöd i kommunernas arbete med i risk- och händelseanalyser, men anser att det behövs mer nationellt stöd för att stärka detta arbete.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande